

Synimet kryesore per cdo fushe pergjegjes

- **OS_1: Rritja e aksesueshmerise dhe integrimi territorial**

Siç është shprehur edhe gjate fazes se Analizes se Territorit per Bashkine Dropull, rritja e aksesueshmerise dhe integrimi territorial si ne nivel makro dhe ate mikro, perben nje nga sfidat kryesore te Bashkise momentalisht. Kjo vjen jo vetem si pasoje e konfigurimit te territorit pas Reformes se re Territoriale, por edhe si pasoje e terrenit te veshitre malor, i cili perben nje nga sfidat kryesore per Bashkine dhe popullsinë vendase.

Ne nivel makro infrastruktura kryesore rrugore lidh Dropullin me qytetin e Gjirokastrës, qendren e Rajonit Jugor te Shqiperise (rajon ne te cilin Bashkia Dropull ben pjese), me qytetin e Janines pertej kufirit, qe eshte dhe qender e Rajonit me te njejtin emer. Rruga Interurbane Kryesore SH4 lidh keto dy qendra rajonale midis tyre, duke sherbyer territorin e Bashkise Dropull qe gjendet ne mesin e ketij aksi ne zonen nderkufitare, dhe duke rritur mundesite e integritit te ketij te fundit ne aktivitetet ekonomike dhe sociale. Ndonese ne termat e infrastruktures fizike lidhese Bashkia Dropull eshte pergjithesisht e mire-integruar ne kete makro-Rajon nderkufitar, ka mjaft mangesi persa i perket integritit me te mire ekonomik dhe social. Shume nga aktivitetet qe zhvillohen jane ende lokale dhe te izoluara, pa pasur nje impakt te gjere konkret ne makro-Rajonin ne fjale. Ne keto kushte perpos infrastruktures rrugore lidhese, permiresimi i sherbimeve, dhe rritja, diversifikimi dhe integrimi i aktiviteteve ekonomike ne te gjithë makro-Rajonin nderkufitar, do te rrisin mundesite e nje integrimi me te mire edhe per Bashkine Dropull, e cila ne terma hapesinor, eshte nje qender strategjike e ketij territori.

Lidhja me Saranden, Rivieren dhe vargmalet jug-perendimore te bregdetit Jon perben gjithashtu nje prioritet ne integrimin makro-territorial te Bashkise Dropull. Kjo lidhje jo vetem do te lehtësoje aksesin mes zonave te banuara qe ndodhen ne kete pjese te territorit, por kontribuon gjithashtu ne rritjen e shtrirjes se zones qe do te impaktohet nga nderhyrjet per zhvillimin e turizmit bazuar tek natyra, pejzazhi dhe bioproduktet, per te krijuar nje zone me te madhe impakti e levizshmerie, duke kontribuar keshtu ne ate qe ndryshe konsiderohet si “turizmi fluid”. Ne keto kushte dhe per te rritur konkurueshmerine ekonomike, krijimi i nje lidhjeje te shpejte me portin e Sarandes do te beje me eficient jo vetem turizmin ne kuptimin e levizjes se pasagjereve, por edhe zhvillimin ekonomik bazuar tek shkembimi i mallrave, duke ulur kostot aktuale (taksa etj.) qe mbarten nga perdorimi i porteve alternative si ai i Igumenices.

Ne nivelin mikro lidhja e dy Njesive Administrative Dropull i Siperme dhe Dropull i Poshtem me Njesine e Pogonit eshte nje nga prioritetet kryesore, ne menyre qe Bashkia Dropull te arrije integrimin e plote te te gjithë territorit qe ka nen administrim. Momentalisht Njesia e Pogonit mund te aksesohet vetem nga nje arterie lidhese (dalja nga Rruga Interurbane Kryesore SH4 nga Sofratika, permes grykes se Selckes dhe Suhes), e cila eshte pjeserisht e shtruar dhe paraqet mjaft veshitresi aksesi drejt fshatrave Sopik e Skore dhe sidomos drejt fshatrave Hllomo, Çatister dhe Mavrojer. Arteria tjetere lidhese me Njesine e Pogonit eshte pertej kufirit. Permiresimi i infrastruktures rrugore lidhese mes Njesive Administrative Dropull i Siperme dhe Dropull i Poshtem, dhe Njesise se Pogonit, do te ndikojë ne nje qeverisje dhe integrim me te mire te te gjithë territorit te Bashkise Dropull, do te rrisë aksesin ndaj çdo zone te banuar, dhe do te shtyjë

me tej permiresimin e ofrimit te sherbimeve dhe aktiviteve te ndryshme ekonomike dhe sociale te popullise.

Integrimi mikro-territorial konsiston gjithashtu edhe ne ngritjen e nje sistemi infrastrukturor lokal alternativ qe do te lidhe te gjitha fshatrat midis tyre, per t'u aksesuar jo vetem nga automjetet, por mbi te gjitha nga bicikletat dhe kembesoret. Kjo do te kontribuojte gjithashtu ne nderhyrjet pasuese per krijimin e itinerareve turistike ne kuader te zhvillimit e turizmit bazuar tek natyra, pejzazhi dhe bioproduktet, ku vete fshatrat dhe banoret do te luajne nje rol mjaft te rendesishem.

Per te siguruar nje shperndarje me te mire ne ofrimin e sherbimeve dhe integrimin e plote te territorit Bashkia Dropull do te kete nje sistem centralitetesh te reja (polet Dervician, Sofratike, Jorgucat, Vrisera dhe Polican), te cilat do te jene plotesisht te dedikuara funksioneve specifike ne kuader te implementimit te vizionit hapesor te zhvillimit, per zhvillimin ekonomik, rritjen e aksesueshmerise dhe sjelljen e sherbimeve me prane popullise dhe nevojave lokale.

Per realizimin e ketij objekti strategjik jane percaktuar nje seri programesh strategjike si me poshte:

- **Programi Strategjik OS1PS1:** Lidhja e shpejte me Portin e Sarandes;
- **Programi Strategjik OS1PS2:** Krijimi i Terminalit Multimodal Interurban prane polit Jorgucat;
- **Programi Strategjik OS1PS3:** Itinerari turistik lidhes me Rivieren dhe Bregdetin Jonian;
- **Programi Strategjik OS1PS4:** Konsolidimi i pikave kufitare ne Koshovice, Radat dhe Sopik (permiresimi i portave hyrese te Bashkise Dropull dhe lidhjeve strategjike rajonale, kombetare dhe nderkombetare);
- **Programi Strategjik OS1PS5:** Permiresimi i infrastruktures rrugore ekzistuese dhe implementimi i sistemit "sloe line" infrastrukturor alternativ qe lidh fshatrat dhe vendet e atraksionit turistik midis tyre;
- **Programi Strategjik OS1PS6:** Centralitetet e Bashkise Dropull / Polet: Dervician, Sofratike, Jorgucat, Vrisera dhe Polican.

- **OS_2: Integrimi ne rajonin ekonomik nderkufitar permes zhvillimit dhe diversifikimit te ekonomise lokale**

Duke mare ne konsiderate pozicionin strategjik te Bashkise Dropull ne makro-Rajonin nderkufitar, midis qendrave Gjirokaster, Janine e Sarande, si dhe gamen e gjere te potencialeve qe territori i Bashkise ka, diversifikimi dhe zhvillimi i metejshe e ekonomise lokale do te kontribuojte ne integrimin me te mire, pjesemarrjen aktive, si dhe rritjen e konkureshmerise se Bashkise Dropull ne kete makro- Rajon ekonomik.

Me implementimin e nderhyrjeve lidhese dhe integruese infrastrukturore te prezantuara ne Objektivin Strategjik 1, territori do te jete i gatshem te mireprese nje seri nderhyrjesh me qellim zhvillimin ekonomik te Bashkise Dropull.

Duke vleresuar potencialet kryesore ekonomike te zones, si nje territor me karakter te theksuar rural, bujqesia dhe blegtoria jane dy deget kryesore me kontributin me te madh ne punesim dhe gjenerim te ardhurash. Por si pasoje e mjaft faktoreve te analizuar edhe ne Dokumentin e Analizes se Territorit (migracioni dhe emigracioni, madhesia e vogel e fermave/ siperfaqeve te kultivuara qe si rrjedhoje sjell inefiçence ne prodhim, konkurenca ne treg e produkteve te importuara etj.), keto dy dege momentalisht nuk shfrytëzohen ne potencialin e plote te tyre. Ne keto kushte nje sere nderhyrjesh si: konsolidimi i tokes bujqesore, rritja e madhesise se fermave bujqesore e blegtorale, rehabilitimi i tokave te lena djerre, zgjerimi i games se kulturave te kultivuara, krijimi i ciklit te plote te prodhimit (prodhim-grumbullim-perpunim-tregetim), brandimi dhe promovimi i produkteve lokale, kontrolli i cilesise, ngritja e tregjeve lokale per tregetimin e produkteve, aksesimi ne tregjet lokale brenda vendit dhe pertej kufirit ne makro-Rajonin nderkufitar, lidhja e fermereve me bizneset e mesme dhe te medha, etj., do te synojne te rivitalizojne ekonomine lokale te Bashkise Dropull, rrisin konkuruesmerine e saj ne Rajon, si dhe ta bejne ate pjese aktive te nje zinxhiri ekonomik te plote qe funksionon ne makro-Rajonin nderkufitar, duke rritur mundesite e perfitimit per te gjithë aktoret e perfs hire.

Perpos zhvillimit te degeve te bujqesise dhe blegtorise, perkrahja e zhvillimit te biznesit dhe industrive perpunuese, qe momentalisht perbejne nje tjetër sektor me rendesi te ekonomise se Bashkise Dropull, eshte nje tjetër prioritet. Ndonese momentalisht zhvillimi i njesive te ndryshme te biznesit shfrytëzon territorin e Bashkise Dropull per vendosjen fizike te tyre, pa nje impakt te konsiderueshem ne lidhje me punesimin e popullsise vendase, ose investimeve per permiresimin e kushteve te territorit, vendosja e nje marreveshjeje bashkepunimi me interes dy-palesh, mes Bashkise Dropull dhe njesive te biznesit do te ndikonte ne nje impakt me te madh pozitiv te operimit te tyre ne territorin e Bashkise. Ne kete bashkepunim, Bashkia mund te ofrojë vendin fizik te vendosjes se tyre, nderkohe qe njesite e biznesit sigurojne punesim te sigurte per popullsine vendase, si dhe parashikojne nje plan investimesh ne infrastrukturen lokale dhe mjedisin ne te cilin ato operojne. Ne kete menyre, jo vetem do te krijohet nje cikël i plote ekonomik, por dhe perfitimet reale nga ky cikël nuk mbeten vetem ndermjet njesive operuese, por behen te prekshme dhe te dobishme edhe per Bashkine Dropull dhe territorin qe ajo zoteron.

Turizmi perben degen e trete te zhvillimit ekonomik te Bashkise Dropull. Zhvillimi i ketij te fundit nuk duhet pare si nje fenomen rastesor, aksidental, ose sektorial, por duhet trajtuar ne menyre te integruar dhe bashkerenduar me sektoret e tjere te ekonomise, ne menyre qe te krijohet nje zinxhir i plote ekonomik qe siguron te ardhura shtese per popullsine vendase dhe Bashkine. Duke kombinuar zhvillimin rural qe e karakterizon territorin, me pejzazhe te rralla dhe habitate natyrore te pasura, me zhvillimn e degeve si bujqesia, blegtoria, kultivimi i bimeve medicinale, por edhe me industrine perpunuese dhe ofrimin e sherbimeve, turizmi do te marre nje zhvillim te plote 360 grade dhe gjithëvjetor (pra qe shkon pertej nje sezoni te vetem), duke u shnderruar ne nje promotor te rendeishem te vlerave te territorit te Bashkise Dropull. Integrimi i popullsise vendase ne kete zinxhir do te luaje nje rol shume te madh persa i perket rritjes se punesimit, integrimin e popullsise ne ekonomine lokale, rritjen e te ardhurave, si dhe mund te kthehet ne nje argument per te terhequr popullsi te re rezidente ne zone, ose kthimin e popullsise se larguar. Shnderrimi i banesave te braktisura, ose te rrenuara ne bujtina pritesa do te mund te rrisë gjithashtu kapacitetin prites turistik.

Ne kuader te zhvillimit dhe integritimit ekonomik ne rajon dhe me gjere, krijimi i kushteve per te nxitur rritjen e siper marrjeve te vogla dhe te mesme do te jete prioritare. Ne kete kuader parashikohet gjithashtu qe prane zones se biznesit te planifikuar prane qenderiseve / poleve Vrisedra dhe Jorgucat, te krijohet nje "Park Biznesi" ku te sigurohet hapësire dhe kushte te pershatshme per vendosjen dhe operimin e qendrave te: trajnimit per deget kryesore ekonomike te zones; kerkimit (mbi produktet vendase, ciklin dhe procesin e prodhimit etj.); testimit dhe kontrollit te cilesise; si dhe start-upeve. Te gjitha keto nderhyrje do ta bejne Bashkine Dropull nje pike strategjike dhe komplementare ne zhvillimin ekonomik te makro-Rajonit nderkufitar, me mjaft mundesi bashkepunimi me qendrat rajonale Gjirokaster e Janine, dhe territorin perreth tyre.

Si pjese e ketij makro-Rajoni nderkufitar, projektet me fokus Bashkepunimin Nderkufitar jane me mjaft rendesi. Programi "Greqi- Shqipëri 2014-2020" qe synon të përmirësojë cilësinë e jetesës në rajonet kufitare Greqi- Shqipëri duke promovuar zhvillimin e qëndrueshëm lokal, eshte nje mundesi shume e mire qe Bashkia Dropull dhe njesite e tjera fqinje pertej kufirit mund te perdorin per te hartuar programe te perbashketa zhvillimi. Programi mbulon 11 njësi rajonale kufitare në Greqi dhe 4 në territorin Shqipëtar, dhe ka një vlerë rreth 42 milion Euro, me një kontribut rreth 36 milion Euro nga Bashkimi Europian, përmes instrumentit të Asistencës së Para-Aderemit, IPA. Per te realizuar kete objektive duhet bere trajnimi dhe pergatitja e stafit te Bashkise, ne menyre qe te jene te afte te evidentojne, hartojne, prezantojne dhe implementojne projektet te ketij karakteri.

Ne perfundim, ne keto kushte ngritja e kapaciteteve lokale dhe promovimi i imazhit dhe potencialeve vendase perbejne dy iniciativa mjaft te rendesishme, te cilat do te arrijne te sigurojne nje baze te shendetshme operacionale per implementimin dhe realizimin e çdo siper marrjeje ne territorin e Bashkise Dropull.

Per realizimin e ketij objektivi strategjik jane percaktuar nje seri programesh strategjike si me poshte:

- **Programi Strategjik OS2PS1:** Zhvillimi i Bujqesise;
- **Programi Strategjik OS2PS2:** Zhvillimi i Blegtorise;
- **Programi Strategjik OS2PS3:** Zhvillimi i Turizmit;
- **Programi Strategjik OS2PS4:** Zhvillimi i Biznesit dhe Industrise Perpunuese;
- **Programi Strategjik OS2PS5:** Krijimi i "Parkut te Biznesit" (mbeshtetja e siper marrjeve te reja etj.);
- **Programi Strategjik OS2PS6:** Promovimi i zhvillimit te Projekteve te Bashkepunimit Nderkufitar IPA;
- **Programi Strategjik OS2PS7:** Ngritja e kapaciteteve lokale;
- **Programi Strategjik OS2PS8:** Brandimi dhe promovimi i Bashkise Dropull.

- **OS_3: Ruajtja e karakterit rural te vendbanimeve dhe permiresimi i cilesise dhe kushteve te jeteses**

Territori i Bashkise Dropull perbehet nga 41 fshatra dhe ka nje karakter te theksuar rural, i cili mer vlera te medha fale zhvillimit te bujqesise e blegtorise, pejzazhit te pasur dhe habitateve natyrore te shumta qe e rrethojne. Ne keto kushte qellimi i ketij objektivi eshte te promovojte dhe shtyje me tej zhvillimin e

territorit dhe ta beje ate te jetueshem, pa kompromentuar karakterin dhe vlerat e tij te pazevendesueshme. Permes politikave specifike te zhvillimit do te nxitet rehabilitimi i mjaft zonave te banuara, te cilat momentalisht jane te braktisura, ose ne kushte kritike. Ne çdo fshat do te rigjenerohet qendra e tij dhe sistemi kryesor infrastrukturor sherbyes, me qellim rigjallërimin e jetes se banoreve, rritjen e sigurise dhe cilesise se hapësirave publike, si dhe per t'i bere te gjithë fshatrat te vizitueshem ne kuader te zhvillimit te turizmit. Per kete qellim do te ngrihet gjithashtu nje sistem rrugeshe kembesore dhe biçikletash, i cili nder te tjera do te lidhe te gjithë fshatrat dhe vendet e atraksionit turistik midis tyre.

Do te konservohen zonat me karakteristika te veçanta arkitektonike, historike dhe kulturore, ku nder te tjera perveç kishave, manastireve dhe objekteve te tjera te shpallura si Monumente Kulture, edhe banesat vendase historike do t'i nenshtrohen restaurimit dhe nje pjese e tyre do te vihen ne perdorim me funksione alternative (bujtina, shtepi muze, kantina etj.).

Per te mirepritur rritjen e popullsise, qofte ate te shtimit natyral, por edhe shtimin si pasoje e kthimit te popullsise se larguar, ose ardhjen e popullsise se re, si pasoje e kushteve terheqese qe do te siguroje zhvillimi ekonomik ne 15 vjeçarin e ardhshem, politika te ndryshme do te ndiqen edhe persa i perket akomodimit te ketij shtimi ne shtepi banimi dhe zona te ndertueshme. Per te shmangur konvertimin e tokes bujqesore dhe zonave natyrore ne toke te ndertueshme, do te synohet se pari rehabilitimi i banesave te braktisura ose te rrenuara, suke synuar futjen e tyre ne tregun e strehimit; se dyti do te promovohet densifikimi i zonave ekzistuese te banimit aty ku eshte e mundur; se treti do te parashikohet rritja e zonave ekzistuese te banimit; dhe se fundmi, parashikohet edhe krijimi i nje zone te re banimi dhe sherbimi prane "Parkut te Biznesit". Gjithashtu do te perdoren edhe instrumenta financiare dhe mbeshtetje financiare per te garantuar ofrimin e banesave me kosto te perballueshme ne rastet e familjeve dhe personave ne nevojë.

Do te dakortesohet per nje set rregullash ndertimi (te cilat do te detajohen ne dokumentin e Rregullores) ne stil dhe materiale, ne menyre qe te ruhet karakteri lokal i banesave tradicionale me gure. Kjo eshte nje praktike qe ve ne perdorim materialet lokale, krijon identitet dhe i pershtatet kushteve te territorit, tradites dhe kultures vendase. Nder te tjera, vete banoret e kane aplikuar kete praktike tashme prej disa vitesh ne mirekuptim midis tyre.

Brenda 15 vjeçarit te parashikuar nga PPV do te plotesotesohen te gjitha nevojat per sherbime publike: shendetesore, arsimore, transport etj. Do te plotesohen gjithashtu rrjetet e sherbimit me uje te pijshem, energji dhe sistemit te kanalizimeve, te cilat momentalisht jane pjeserisht jashte funksionit si pasoje e amortizimit, ose jane ngritur ne menyre individuale nga secila familje (gropa septike, puse etj.) ne zonat e reja te banimit.

Perpos permiresimit te aksesit, plotesimi me elemente te dizajnit urban, si ndriçimi, gjelberimi, hapësirat cilesore publike dhe ambientet kulturore, etj., do te ndikojne gjithashtu ne rritjen e sigurise ne vend, duke kontribuar ne perdorimin me te shumte dhe ne çdo kohe te hapësirave te perbashketa.

Per realizimin e ketij objektivi strategjik jane percaktuar nje seri programesh strategjike si me poshte:

- **Programi Strategjik OS3PS1:** Rikualifikimi i banesave te braktisura/ rrenura dhe futja e tyre ne tregun e strehimit;
- **Programi Strategjik OS3PS2:** Restaurimi i banesave/ objekteve historike dhe berja e tyre pjese ne programet turistike;
- **Programi Strategjik OS3PS3:** Rikualifikimi i hapësirave publike (qendrat e fshatrave) dhe aplikimi i praktikave te dizajnit urban per te rritur cilesine e hapësirave dhe sigurine;
- **Programi Strategjik OS3PS4:** Sigurimi i sherbimeve dhe perkrahjes ndaj popullsise se moshes se trete.
- **Programi Strategjik OS3PS5:** Parashikimi i nevojës per strehim shtese ne te ardhme (aplikimi i politikave te ndryshme sipas kontekstit dhe nevojave specifike);
- **Programi Strategjik OS3PS6:** Unifikimi ne stil dhe materiale ndertimi (perdorimi i materialit vendas, gurit);
- **Programi Strategjik OS3PS7:** Plotesimi me sherbime publike: arsim dhe shendetesi;
- **Programi Strategjik OS3PS8:** Plotesimi me sherbime publike: transporti publik;
- **Programi Strategjik OS3PS9:** Rehabilitimi dhe shtrirja e plote e rrjetit te kanalizime dhe ujesjellesit.

- **OS_4: Mbrojtja e pejzazhit, habitateve natyrore dhe mobilizimi ndaj emergjencave**

Me karakterin e saj te theksuar rural, Bashkia Dropull ka rreth 78% te siperfaqes se saj totale prej 45,409.93 ha, te konsideruar si siperfaqe Natyrore, rreth 18.3% siperfaqe Bujqesore, dhe rreth 2.02% siperfaqe Ujore. Ne keto kushte eshte e kuptueshme se edhe problematikate, te cilat shqetesojne territorin e Bashkise kane nje karakter te theksuar natyror, dhe se zgjidhja e ketyre problematikave perben nje objektiv paresore per Bashkine e Dropullit.

Nje nga problematikate me madhore, qe ve ne rrezik dhe kompromenton nje sere asetesh te tjera, eshte renia e zjarreve, qe veçanerisht kete vit shkaktoi mjaft deme ne siperfaqe te tera pyjesh, duke rrezikuar edhe zonat e banuara ne afersi te tyre. Duke qene se nder shkaktaret kryesore mbeten pergjithesisht temperaturat e larta gjate stines se veres, te cilat perbejne faktore natyrore jashte kontrollit te drejteperdrejte njerezor, marja e masave ne mobilizim trupash dhe mjetesh per fikjen e zjarreve eshte nje domosdoshmeri per Dropullin. Ne terma afatgjate, marrja e masave per parandalimin e thellimit te metejshe dhe adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike duhet te kthehet ne nje prioritet per autoritetet kombetare dhe vendore ne planifikimin dhe qeverisjen e territorit.

Thatesira e skajshme gjate stines se veres perben nje tjetere problematike. Ndonese zona e Dropullit ndodhet ne nje nga territoret me te pasura me burime ujore siperfaqesore dhe nentokesore, mungesa e manaxhimit te kesaj pasurie, perkundrejt procesve natyrore dhe perdorimit pa kriter, krijon situata emergjente, sidomos gjate periudhes me te nxehte. Rehabilitimi i rezervuareve ujore ekzistues dhe planifikimi i krijimit te rezervuareve te rinj, aty ku eshte e nevojshme, do te ndihmonte ne miremanaxhimin dhe parandalimin e situatave ekstreme. Ne kete cikël do te mund te integrohet gjithashtu grumbullimi i ujerave te shiut, per t'u perdorur me pas ne periudha krize per ujitje ne sistemin bujqesor, ose pas trajtimeve perkatese edhe si uje per gjene e gjalle ne sistemin blegtoral.

Ne kuader te ketij objektiivi parashikohet edhe marja e masave per mbrojtjen nga erozioni dhe rreshqitjet, duke shtuar pyllezimin, duke krijuar argjinatura, si dhe duke ndermarre masa te posaçme inxhinierike. Prezantimi i politikave dhe masave te rrepta per mbrojtjen e pyjeve, duke rritur kontrollin dhe vigjilencen gjithashtu, parashikohen si masa per te ndaluar prerjen ne mase te pyjeve, sidomos ne Njesine e Pogonit. Manaxhimi i pyjeve, por dhe kullotave perben nje tjetër mase te rendesishme per mbrojtjen e habitateve natyrore dhe atyre prodhuese.

Bashkia Dropull synon gjithashtu te krijojë nje sistem te rregullt grumbullimi dhe manaxhimi te mbetjeve. Duke qene se aktualisht ne territorin e Bashkise Dropull zhvillon aktivitetin nje biznes qe meret ne menyre te veçante me riciklimin e letrave dhe kartonave, per te prodhuar me pas nen-produkte (qese letre dhe kuti paketimi) qe i sherbejne bizneseve te tjera prodhuese ne Bashkine Dropull, dhe jo vetem, synohet promovimi i riciklimit ne mase te letres, duke ndikuar ne manaxhimin e mbetjeve dhe gjithashtu ne edukimin dhe ndergjegjesimin e banoreve.

Duke qene se ne Bashkine Dropull operojne nje sere biznesesh, zhvillimi i te cilave synohet te nxitet edhe me tej, kontrolli dhe manaxhimi i ndotjes qe ato shkaktojne ne ambientet perreth, sidomos ato natyrore, eshte mjaft me rendesi, ndaj marja e ketyre masave eshte me prioritet.

Per realizimin e ketij objektiivi strategjik jane percaktuar nje seri programesh strategjike si me poshte:

- **Programi Strategjik OS4PS1:** Mobilizimi per mbrojtjen ndaj zjarreve;
- **Programi Strategjik OS4PS2:** Masa per manaxhimin e thatesirave ekstreme (rehabilitimi i rezervuareve, projektimi i rezervuareve te rinj, grumbullimi dhe trajtimi per perdorim i ujerave te shirave etj.);
- **Programi Strategjik OS4PS3:** Manaxhimi i rreziqeve natyrore (erozioni, rreshqitjet e tokes etj.);
- **Programi Strategjik OS4PS4:** Manaxhimi i pyjeve dhe kullotave;
- **Programi Strategjik OS4PS5:** Manaxhimi i mbetjeve dhe promovimi i riciklimit dhe kompostimit;

1.1 Sistemet Territoriale

Me hartimin e Strategjise se Territorit, Plani dhe Projekteve Strategjike pritet nje ndryshim i mundshem ne sistemet e territorit, te cilat ndikohen ne menyre te drejtperdrejte nga nderhyrjet e propozuara. Nderkohe qe ne nivel planesh territoriale sigurohet krijimi i perdorimeve te perputhshme te tokes, ne nivel strategjik duhet te kuptohet dhe pranohet qe te gjitha sistemet territoriale (bujqesore, natyrore, ujore, urbane dhe infrastrukturore) mund te ndryshojne, dhe kjo ndodh per dy arsye: si pasoje e efekteve afatgjata te strategjise dhe planit, pare ne çdo aspekt (territorial, mjedisor, social dhe ekonomik); dhe si pasoje e efekteve te sektoreve te ndryshem mbi njeri-tjetrin dhe si rezultat duhen parashikuar, rregulluar dhe mare masa ligjore e proceduriale per zbutjen e efekteve, ose per realizimin e tyre. Si pasoje e ketyre faktoreve dhe ndikimeve, priten ndryshime edhe ne perdorimet e tokes, pra ne konvertime te saj nga nje sistem ne tjetrin. Keto konvertime mund te ndodhin mbi bazen e propozimeve te planit te perdorimit te tokes dhe te infrastrukturave, si dhe permes procedurave ligjore te vendosura ne legjislacion sektorial ne fuqi (per bujqesine, tokat natyrore, ujerat etj.).

Me hartimin e strategjise se zhvillimit, dhe detajimit te saj me ane te programeve dhe projekteve strategjike, krijohet nje ide e pergjithshme mbi ndryshimet e mundshme qe mund t'i ndodhe nje territori te caktuar dhe sistemeve perkatese. Me pas hartimi i planit te perdorimit te propozuar te tokes dhe infrastrukturave legjitimon te gjitha ndryshimet e propozuara nga strategjia territoriale dhe programet e projektet perkatese.

Bazuar ne VKM nr.671/2015, propozimet ne kuader te Strategjise Territoriale per Bashkine Dropull nuk ndryshojne sistemet territoriale, pra ne thelb ato mbeten te njejtet: sistemi natyror, urban, bujqesor, ujqor dhe infrastrukturor, por disa terriore brenda kufirit te Bashkise mund te pesojne ndryshime bazuar ne tendencat e zhvillimit qe propozon strategjia, e me tej plani. Ne kuader te ketyre ndryshimeve, jane konvertime te tokes bujqesore ne ato pjese te territorit ku parashikohen zhvillime si p.sh. krijimi i aksit te shpejte Dropull – Sarande; ndertimi i segmentit rrugor Dropull – Livadhja; kalimi i linjes hekurudhore qe planifikohet edhe nga PPK; ngritja e “Parkut te Biznesit” dhe Stacionit Multimodal; zgjerimi i zones ekonomike pergjate Rruges Interurbane SH4; apo dhe krijimi i vendbanimit te ri prane Stacionit. Edhe pse keto nderhyrje mund te shkaktojne konvertime te nje pjese te territorit nga nje sistem territorial ne tjetrin, ato do te planifikohen te realizohen ne menyre sa me kompakte, duke lejuar zhvillimin, por pa shkaktuar ndryshime te konsiderueshme ne sistemet territoriale.

Harta ne vijim shpreh ne menyre te perafert konvertimet e pritshme te sistemeve ne territorin e Bashkise Dropull. Duhet theksuar se ne kete seksion jane treguar tendencat e mundshme te transformimeve, nderkohe qe gjate hartimit te Planit te Propozuar te Tokes keto tendenca do te materializohen dhe konkretizohen, dhe sipas rastit do te pergatiten per procedurat ligjore per konvertim.

2 KAPITULLI 4- PROGRAMET, POLITIKAT DHE KONSIDERATA FINANCIARE

Per realizimin e Objektivave Strategjike dhe Programeve ne funksion te tyre, per secilin program jane percaktuar nje sere politikash, ose projektesh qe vijojne si me poshte.

• OS_1: Rritja e askesueshmerise dhe integrimi territorial

- **Programi Strategjik OS1PS1:** Lidhja e shpejte me Portin e Sarandes:
 - o Implementimi i segmentit rrugor lidhes Jorgucat – Sarande, qe planifikohet te realizohet me nje segment me tunel, per te shkurtuar distancen dhe afatet kohore, si dhe rritur permiresuar cilesine e infrastruktures rrugore. Ky aks do t'i sherbeje ne menyre te vecante bizneseve dhe transportit te mallrave, te cilet do te inkurajohen qe te perdorin Portin e Sarandes, ne vend te atij te Igumenices, per te ulur kostot ne transport dhe taksa. Krijimi i kesaj lidhjeje te shpejte do t'i sherbeje jo vetem Bashkise Dropull, por te tere Rajonit Jugor te Shqiperise.

- **Programi Strategjik OS1PS2:** Krijimi i Terminalit Multimodal Interurban prane polit Jorgucat:

Terminali duhet te ofroje keto sherbime:

- o Hapesire per kalimin dhe ndalimin e trenit, si dhe akomodimin e pasagjereve prites;

Commented [Office1]:

Percaktoni nje hapesire, ku mendoni se doni qe te zhvillohet ky stacion. Ne kemi menduar diku prane Jorgucatit, ne anen tjetere te rruges. Na dergoni nje harte me njollen e zones qe mendoni se mund te perdorim.

- Hapesire per parkim dhe ndalimin e autobuzave interurbane;
 - Hapesire per parkim te perkohshem te automjeteve personale;
 - Hapesire per parkim afatgjate;
 - Biletari dhe Tabela Elektronike Informuese per udhetaret;
 - Hapesire dhe Vendndalim per nderlidhjen mes llojeve te ndryshme te transportit, automjete individuale, tren dhe autobuza te transportit publik lokal dhe nderqytetas;
 - Hapesire per parkimin e biçikletave;
 - Hapesire per marrjen me qera te biçikletave;
 - Hapesire per tregetimin dhe ofrimin e sherbimeve bazike qe lehtësojne udhëtimin e individeve.
- **Programi Strategjik OS1PS3:** Itinerari turistik lidhes me Rivieren dhe Bregdetin Jonian:

Implementimi i segmentit rrugor lidhes nga Vodhina, ne Kerre, per te dale me pas drejt Rivieres ne Livadhja. Rruga do te kete karakter turistik, ndaj do te jete e asfaltuar, por duke siguruar hapesire vetem per dy korsi levizjeje automjetesh. Projektet kryesore strategjike te ketij programi jane si me poshte:

- Do te nderhyet minimalisht ne pejzazhin ku rruga do te kaloje, duke u shoqeruar me seri pemesh pergjate saj dhe duke u hapur ne ballkone panoramike, aty ku eshte e mundur.
 - Pergjate saj do te sigurohen korsi te dedikuara per biçikleta dhe kembesore, duke ofruar edhe sherbimet perkatese, burime uji dhe mini-markete me produktet bazike.
 - Rruga turistike do te lidhet gjithashtu me pikat kryesore te zhvillimit te agro-turizmit, bujtinat pritesore dhe fermat e bio-produkteve.
- **Programi Strategjik OS1PS4:** Konsolidimi i pikave kufitare ne Koshovice, Radat dhe Sopik (permiresimi i portave hyrese te Bashkise Dropull dhe lidhjeve strategjike rajonale, kombetare dhe nderkombetare):

Per realizimin e ketij objekti do te ndermeren disa projekte strategjike:

- Rregullimi estetik dhe pejzazhistik i portave kufitare;
 - Plotesimi me te gjitha sherbimet perkatese i pikave kufitare;
 - Vendosja e sinjalistikave orientuese.
- **Programi Strategjik OS1PS5:** Permiresimi i infrastruktures rrugore ekzistuese dhe implementimi i sistemit “sloe line” infrastrukturor alternativ qe lidh fshatrat dhe vendet e atraksionit turistik midis tyre:

Per realizimin e ketij programi do te ndermeren nje seri projektesh strategjike me karakter infrastrukturor lidhes.

- Krijimi i akese lidhese kembesore dhe per bicikleta (sloe line) perbri rruges kryesore, por veçmas saj, per te lidhur fshatrat dhe zonat e sherbimit midis tyre;

Commented [Office2]:

Konfirmoni keto pika kufitare. Jane keto, apo te tjera? Mos doni te shtojme pika te tjera qe mund te perdoren edhe ne kuader te zhvillimit te Turizmit?

- Zgjatja e ketyre akseve lidhese edhe ne fshatrat qe ndodhen ne pjesen me te larte te territorit (qe momentalisht jane dhe zonat me te izoluara);
 - Krijimi i nje sistemi te ri e te plote lidhes sidomos ne zonen e Pogonit;
 - Lidhja e ketyre akseve me zonat e atraksionit turistik: ballkone natyrore, kisha, manastire, parqe natyrore dhe objekte te tjera me rendesi;
 - Lidhja e ketyre akseve me zonat e zhvillimit te agro-turizmit, bujtinat pritese dhe fermat e bio-produkteve;
 - Markimi me sinjalistiken perkatese orientuese;
 - Krijimi i kushteve te sigurta te levizjes aty ku terreni eshte i thyer (zonat e ngjitjes ne male);
 - Krijimi i nje nderfaqjeje online dhe aplikacioni te posaçem qe permban te gjitha itineraret dhe informacionet perkatese per secilin prej tyre.
- **Programi Strategjik OS1PS6:** Centralitetet e Bashkise Dropull / Polet: Dervician, Sofratike, Jorgucat, Vrisera dhe Polican

Duke promovuar zhvillimin policentrik te Bashkise Dropull, qe konsiston me krijimin e disa poleve/ qendrave qe do te mirepresin sherbimet baze dhe alternative per zhvillimin ekonomik dhe social, territori i Bashkise shihet i organizuar rreth 5 poleve kryesore, qe sigurojne mbulimin e plote me te gjitha sherbimet. Perpos ofrimit te sherbimeve baze si edukim dhe shendetesi, keto pole shihen te specializuar ne drejtime te ndryshme te zhvillimit ekonomik, qe perkojne dhe me potencialet kryesore te territoreve ne te cilat ato bejne pjese, duke siguruar keshtu krijimin e nje cikli te plote ekonomik per Bashkine Dropull. Polet jane si me poshte:

- **Poli Dervician:**
Porte Hyrese per Bashkine Dropull dhe qender ofrimi sherbimesh. Bazohet tek zhvillimi i Bujqesise dhe Turizmit, ku turizmi religjioz dhe agro-turizmi jane dy format kryesore perfaqesuese.
- **Poli Sofratike:**
Zone me rendesi arkeologjike. Ka nje ekonomi qe bazohet tek zhvillimi i Bujqesise dhe Turizmit bazuar tek arkeologjia, besimi fetar dhe ritet perkatese, dhe agro-turizmi.
- **Poli Jorgucat:**
Qender administrative dhe multimodale. Hapesire pritese e industrive perpunuese dhe Parkut te Biznesit, i cili sjell nje seri aktivitetesh alternative per ekonomine e Bashkise Dropull. Bujqesia eshte nje tjetere baze e zhvillimit ekonomik, e cila shihet edhe si lende e pare per industrine perpunuese. Ky pol mirepret edhe Tregun Rajonal dhe zhvillimin e agro-turizmit.
- **Poli Vrisera:**
Porte Hyrese per Bashkine Dropull, kete here pare ne kontekstin e Makro-Rajonit Nderkufitar me Greqine. Zone me karakter bujqesor, qe mirepret gjithashtu perqendrimin

e sherbimeve dhe shkembimeve tregëtare. Ky pol shihet në një marrëdhënie të ngushtë me polin e Jorgucatit, ku të gjithë sëbashku janë pjesë e Parkut të Biznesit të Makro-Rajonit Nderkufitar, duke u lidhur kështu ngushtësisht me Rajonin e Janinës.

○ **Poli Poliçan:**

Ky pol ka një karakter të theksuar malor, ku përpos bujqësisë, blegtoria zë një vend të rëndësishëm në zhvillimin ekonomik. Potencialët e mëdha natyrore, peizazhi dhe tradita krijojnë bazat për zhvillimin e qëndrueshëm të turizmit që bazohet në këto potenciale. Turizmi religjioz, agro-turizmi dhe turizmi bazuar në natyrë janë karakteristikat kryesore të zhvillimit të këtij poli. Bimësia medicinale dhe ekonomia bazuar në këto bimësi përben një tjetër potencial zhvillimi për zonën.

● **OS_2: Integrimi në rajonin ekonomik nderkufitar përmes zhvillimit dhe diversifikimit të ekonomisë lokale**

- **Programi Strategjik OS2PS1: Zhvillimi i Bujqësisë:**

1. Rehabilitimi i rrjetit kullues dhe vadites për të gjithë territorin e Bashkisë Dropull:
 - Evidentimi dhe vlerësimi i gjendjes ekzistuese të kanaleve;
 - Plani i detajuar i Veprimit për zgjerimin, pastrimin dhe rikonstrukcionin e rrjetit;
 - Mirembajtja e rrjetit.

2. Hartimi i instrumenteve të menaxhimit të tokës për bujqësinë:

Instrumentat e menaxhimit do të orientojnë zhvillimet që nuk i shërbejnë sektorit të bujqësisë, jashtë sipërfaqeve me Kategori Bazë të përdorimit të tokës të propozuar B.Bujqësi, me qëllim mbrojtjen e tokës bujqësore.

Nxitja e rritjes së numrit të kooperativave bujqësore të fermerëve, dhe rritja e madhësisë së fermave nga 1.39ha (mesatarta e Bashkisë Dropull), në 4-5ha/ferme. Kjo do të mbështetet me anë të kredimit për pajisje për fermerët, të cilët me pas mund të grupohen dhe krijojnë ferma mbi 4ha.

Nxitja e zhvillimeve të strukturave në funksion të bujqësisë (magazina, stalla, pika grumbullimi, kooperativa bujqësore etj.), përmes shfrytëzimit të asetëve publike dhe private në skema të partneritetit publik-privat PPP.

3. Tregjet Rajonale dhe Vendore të produkteve:

Ne Bashkine Dropull eshte parashikuar 1 treg rajonal dhe 3 tregje lokale qe i shebejne seciles Njesi, per te mundesuar akses dhe tregjetimin e produkteve per te gjithë fermeret vendore, pavaresisht vendodhjes se tyre, dhe largesise ndaj tregut te madh rajonal. Tregjet lokale do te kene gjithashtu lidhje te drejtperdrejta me feramat e agro-turizmit, duke krijuar nje cikël te plote te produkteve, nga vendi i prodhimit, ne ato te tregjetimit dhe konsumit.

- a) Tregu Rajonal (ne Jorgucat / Dropull i Siperem);
- b) Tregu Lokal 1 (ne Dervician / Dropull i Poshtem);
- c) Tregu Lokal 2 (ne Vrisera / Dropull i Siperem);
- d) Tregu Lokal 3 (ne Poliçan / Pogon).

Nder te tjera, krahas hapësirave per grumbullim, magazinim dhe tregjetim, Tregu Rajonal do te siguroje edhe:

- o Hapësire edhe per çertifikimin dhe kontrollin e cilesise se produkteve;
- o Hapësire per parkimin e automjeteve te transportit te produkteve;
- o Zyren e informimit mbi produktet vendase;
- o Qendren e informimit mbi feramat kryesore qe operojne ne Bashkine Dropull, per te lehtesuar lidhjen e fermereve jo vetem me tregjetuesit, por edhe me industrine perpunuese industriale dhe artizanale;
- o Hapësiren e reklamimit te produkteve alternative qe industrite perpunuese prodhojne me produktet paresore lokale qe ofron zona;
- o Hapësira alternative sociale si: bare, restorante, vende degustimi etj.

Nderkohe Tregjet Lokale do te sigurojne hapësira per tregjetimin e produkteve me pakice, kryesisht per konsum familjar, ose biznesesh te vogla. Keto tregje do te jene drejtperdrejte te lidhura me feramat dhe pikat kryesore te zhvillimit te agro-turizmit, duke krijuar zinxhirin e plote te produktit nga toka-tek fermieri-tek konsumatori.

4. Agroturizmi

Zhvillimi i Agroturizmit eshte nje nga potencialet me te medha te territorit te Bashkise Dropull. Duke vleresuar rendesine dhe mundesine e zhvillimit te tij permes fermave agro-turistike, vleresohet se Njesite Dropull i Poshtem dhe i Siperem jane me te pershtatshme per implementimin e agroturizmit me baze feramat bujqesore, nderkohe qe ne Njesine e Pogonit baza do te jene feramat blegtorale.

Feramat qe do te perzgjidhen ne secilen nga Njesite, do te mbeshteten nga Bashkia gjate nje periudhe fillestare (deri ne 3 vitet e para), dhe me tej do te jene te afta te operojne vete, ose permes mbeshtetjes se projekteve te ndryshme te PPP. Mbeshtetja do te jete e formes teknik, duke ofruar keshillim dhe ekspertize ne zhvillimin e agroturizmit, si dhe ne forme materiale dhe financiare, ne varesi te fondeve qe Bashkia do te arrije te gjeneroje per realizmin e ketij projekti strategjik, ose permes bashkepunimit me aktore te ndryshem.

Commented [Office3]:

Tregu Rajonal do jete nje treg i madh me te gjitha shërbimet, lexoni pershkrimin me poshte. Me duhet nga ju, njolla ne harte e zones qe mund te perdorim per ngritjen e ketij tregu ne afersi te Jorgucatit.

Tregjet Lokale jane menduar si hapësira me te vogla tregjetimi, ku do kete hapësira per fshataret qe do te shedin produkte, dhe hapësira per makinat qe te akomodohen per sjelljen dhe ngarkimin e produkteve. Te gjitha keto tregje do jene ne afersi te aksit kryesore rrugor, per te krijuar lehtesi aksesit. Me duhet edhe per keto, 3 zona qe do ti caktoni ju ne harte: nje ne Polican, nje ne Vrisera dhe nje ne Dervician. Mund te jene dhe zona qe perdoren momentalisht ne forme ne informale, ose jo zyrtare.

5. Hartimi i Planeve te Pejzazhit per trajtimin e tokave bujqesore

Me qellim rritjen e atraksionit dhe permiresimin e imazhit te Bashkise Dropull, pejzazhi i pasur dhe i larmisem qe e karakterizon mund te luaje rolin e nje katalizatori mjaft te rendesishem. Sistemi Bujqesor ze 18.03% (8,308.7ha) te siperfaqes totale te Bashkise se Dropullit (45,409.93ha), duke zene vendin e dyte pas atij Natyror me 78%. Ne keto kushte, detyrimisht vjen si kerkese qe kjo siperfaqe te trajtohet me kujdes dhe prioritet jo vetem ne aspektin ekonomik fitim-prures, por edhe ne ate estetik e pejzazhor.

Kjo qasje e alternuar/ bashkerenduar kultivimi mund te nxise me tej vlerat e prodhimit dhe te forcoje identitetin lokal. Kultura e pejzazhit mbeshtetet ne konceptin se toka bujqesore e kultivuar, mundet te jete gjithashtu nje pasuri pejzazhore, duke u trajtuar sipas praktikave perkatese, pa cenuar prodhimtarine e tokes dhe ciklin e prodhimit. Kjo kulture promovon perdorimin e te njetes siperfaqje toke ne stine dhe periudha te ndryshme prodhimi, duke kultivuar sipas ketyre periudhave, produkte te ndryshme. Ne kete menyre jo vetem behet me eficient prodhimi i te njetes siperfaqe toke, por dhe rritet sasia e prodhimit dhe cikli i prodhimit shtrihet ne periudha me te gjata kohore. Kultura e pejzazhit eshte nje proces, i cili kerkon koordinim midis kultivimeve te tokave bujqesore me njera-tjetren, nuk kufizon prodhimin, nderkohe qe ne fasha te caktuara vendos perdorime te prodhimit duke eficientuar kultivimin e tokes bujqesore.

- **Programi Strategjik OS2PS2: Zhvillimi i Blegtorise:**

Zhvillimi i blegtorise per Bashkine Dropull eshte po aq me rendesi sa bujqesia. Ndonese per arsye te ndryshme, ku me me rendesi eshte faktori migrim/ emigrim, pra largimi i popullsisë, blegtoria nder vite ka pesuar nje humbje rendesie ne kontributin e zhvillimit ekonomik, potenciale qe ajo ka eshte mjaft i madh. Renia e ketij kontributi eshte matur sipas dy faktoreve kryesore: (a) ulje e numrit te fermave blegorale (ne 94 ferma per vitin 2016) dhe (b) ulje e kontributit ne produkte blegtorale qe keto ferma japin. Ne keto kushte, edhe pse Njesia e Pogonit eshte zona qe perfaqesohet me 50% te totalit te fermave blegtorale, kontributi qe kjo Njesi ka ne produkte eshte vetem 11% e totalit (Njesite Dropull i Poshtem dhe Dropull i Siperem kontribuojne thajse ne te njejtin nivel, me rreth 45% te totalit te produkteve blegtorale). Madhesia mesatare e fermave eshte 122ha/ferme, ku Njesia Pogon ka siperfaqen me te madhe me 152ha, dhe Njesia Dropull i Poshtem siperfaqen me te vogel me 101ha. Rreth 60% e kullotave jane verore dhe pjesa tjetere dimerore. Vetem 37% e fermave (perkatesisht ne Njesine Dropull i Siperem) nuk jane te dhena me qera dhe punohen nga fermeret pronare, ndersa pjesa tjetere jane te tera te dhene me kontrata qeraje (pergjithesisht ferma ne pronesi publike).

Ne keto kushte, projektet strategjike qe propozohen per zhvillimin e metejshe me te blegtorise jane:

1. Stimulimi i fermerëve (permes incentivave) per te rritur numrin e fermave blegtorale:
 - o Mbeshtetje teknike nga Bashkia Dropull dhe partnere te tjere te fushes;
 - o Akses ne tregje dhe mundesi per tregjetimin e produkteve blegtorale;
 - o Integrim i mire me njesite e tjera ekonomike (agro-turizmi etj.);
 - o Krijimi i shoqatave te fermerëve per te lehtesuar ndarjen e informacionit dhe manaxhimin e burimeve.
2. Permirësimi i manaxhimit te parcelave kullësore:
 - o Pastrim i kullotave nga guret dhe shkurret, me qellim rritjen e hapësirës se perdorshme;
 - o Pastrim i kullotave nga bimesite helmuese;
 - o Perdorimi i plehrave azotike ne sasi te vogla per te rritur cilesine e kullotave.
3. Rritja e kapacitetit kullësore:
 - o Kullotja sipas nje grafiku te caktuar, qe lejon kullotjen e qendrueshme, duke lene hapësirat e nevojshme kohore per rigjenerim dhe riprodhim te bimesise se kullotave.
4. Rritja e shkalles se perdorimit dhe shfrytezimit te kullotave duke:
 - o Stimuluar fermeret aktuale dhe ato potenciale (kthim popullsie dhe terheqje e popullsise se re banuese permes incentivave);
 - o Rritje e numrit te kontratave te qira-dhenies;
 - o Akses me i mire ne tregjet rajonale e lokale, pra interes me i madh ne perdorimin e fermave dhe perfitimin ekonomik qe ato sjellin.
5. Rehabilitimi i burimeve ujore natyrore dhe shtimi i burimeve ujore te krijuara nga njeriu (lerat) per te plotesuar te gjitha nevojat qe fermat kane, dhe do te kene ne te ardhme.
6. Tregjet Rajonale dhe Lokale

Nje komponent shume i rendesishem per te stimuluar rritjen e interesit dhe angazhimin ne aktivitetin dhe fermat blegtorale lidhet ngushte dhe ne menyre te drejtperdrejte me kthimin e investimit dhe perfitimin ekonomik. Ne keto kushte kjo perkthehet ne produkte cilesore dhe akses me te mire ne tregje rajonale dhe lokale.

Qellimi i Programit Strategjik per Zhvillimin e Blegtorise eshte qe te stimuloje sa me shume pjesemarrjen aktive ne kete aktivitet ekonomik, ndaj eshte me rendesi lehtesimi i aksesit te produkteve ne Tregun Rajonal te propozuar, si dhe ne Tregjet Lokale. Duke qene se blegtoria eshte aktivitet karakteristik vecanerisht per Njesine e Pogonit, fokusi me i madh do te perqendrohet ne kete zone, por jo vetem. Lidhja e fermerëve me tregjet dhe te gjitha sherbimet qe ato ofrojne (siç

u shpjeguan me siper) do te rrise mundesine e futjes se produkteve ne tregun lokal dhe ate rajonal, duke i dhene mundesine atyre te behen pjese e brand-it lokal te produkteve per zonen e Dropullit, si dhe do te rrise perfitimin ekonomik te fermerëve dhe Bashkise.

7. Agroturizmi

Ne kuader te zhvillimit te Agroturizmit, blegtoria dhe kontributi i saj ne produkte shihen si pjese integrale. Ashtu si dhe ne shembullin e Fermave Bujqesore qe kthehen ne ferma agro-turistike, edhe Fermat Blegtorale kane potencialin te shnderrohen ne atraksione turistike, duke ofruar sherbime alternative. Ofrimi i akomodimit, njohja me kafshet dhe perkujdesja, mbledhja e produkteve dhe shijimi i tyre do te jene vetem disa nga sherbimet alternative qe do te ofrohen.

Edhe ne kete rast, fermat qe do te perzgjidhen ne secilen nga Njesite, do te mbeshteten nga Bashkia gjate nje periudhe fillestare (deri ne 3 vitet e para), dhe me tej do te jene te afta te operojne vete, ose permes mbeshtetjes se projekteve te ndryshme te PPP. Mbeshtetja do te jete e formes teknik, duke ofruar keshillim dhe ekspertize ne zhvillimin e agroturizmit, si dhe ne forme materiale dhe financiare, ne varesi te fondeve qe Bashkia do te arrije te gjeneroje per realizmin e ketij projekti strategjik, ose permes bashkepunimit me aktore te ndryshem.

Lidhja e fermave me sherbimet kulinaristike (restorante, resorte etj.) do te siguroje gjithashtu nje burim te qendrueshem per qarkullimin e prodhimit blegtoral, jo vetem ne shkalle lokale, por dhe ate rajonale, e me gjere.

8. Rritja e volumit total te prodhimit blegtoral:

Duke ndermarre te gjitha keto politika dhe projekte strategjike, synohet te rritet interesi i fermerëve per te punuar dhe mbajtur aktive fermat blegtorale, duke çuar keshtu rrejdhimisht ne rritjen e volumit total te prodhimit blegtoral.

- **Programi Strategjik OS2PS4: Zhvillimi i Turizmit;**

Kombinimi i zhvillimit rural qe e karakterizon territorin, me pejzazhe te rralla dhe habitate natyrore te pasura, me zhvillim e degeve si bujqesia, blegtoria, kultivimi i bimeve medicinale, por edhe me industrine perpunuese dhe ofrimin e sherbimeve, ben qe turizmi te marre nje zhvillim te plote 360 grade dhe gjithëvjetor (pra qe shkon pertej nje sezoni te vetem), duke u shnderruar ne nje promotor te rendeishem te vlerave te territorit te Bashkise Dropull.

Per te permbushur kete program strategjik, disa nga projektet strategjike qe parashikohen jane:

1. Zhvillimi i itinerareve turistike

Territori i Bashkise Dropull ka nje sere objektesh dhe zona me interes per zhvillimin e turizmit. Ketu mund te perfshihen: monumente natyrore; monumente kulture; objekte te rendesise se

veçante (p.sh. shtëpi me karakteristika të veçanta arkitektonike etj.); objekte kulturi; dhe vende panoramike. Duke i kombinuar keto të fundit dhe me kulturen vendase dhe jetën në fshat, mund të krijohen një sërë itinerarësh, të cilat jo vetëm do të nxjerrin në pah të gjitha potencialet turistike të zonës së Dropullit, por duke krijuar një rrjet levizjeje në territor, do të mundësojnë gjithashtu përmirësimin e aksesibilitetit dhe një lidhje me të mirë midis fshatrave të ndryshme dhe zonave të atracionit turistik. Ky rrjet levizjeje me makina off-road, biçikleta dhe kembësor është quajtur “sloe line”, ose “linja e ngadalte”. Rrjeti ka segmente me tematika të ndryshme itinerarësh:

- Itinerare Pejzazhore;
- Itinerare të Ujit (përgjate lumenjve);
- Itinerare Historiko-Kulturore;
- Itinerare të Kulturi;
- Itinerare të Agroturizmit;
- Itinerare të Ujit (përgjate lumenjve);
- Itinerare me Tematika të Veçanta (sipas kalendarit të eventeve në zone etj.);
- Itinerare të Perziera (që miksojnë elemente të itinerareve të ndryshme).

Në kuadër të zhvillimit të itinerareve do të ngrihen përgjate tyre një sërë pikash të vogla shërbimi (me shërbimet baze), si dhe do të vendosen në dizpozicionin e guidës të posaçme (të printuara dhe në version elektronik) që japin informacion mbi të gjitha objektet dhe eventet me interes përgjate itinerareve. Banorët nga zona do të trajtohen në mënyrë të veçantë për të shërbyer si guida përgjate itinerareve (ku synim do të jehë sidomos të rinjtë). Trajnime të veçanta do të behen edhe me banorët e tjerë (kryesisht të moshat e mesme dhe të moshuarit) në mënyrë që në bujtina, shtëpi pritese, ferma, apo ndalesa të tjera të itinerareve, të dinë se si të sillen dhe presin turistat. Keto trajnime do të shërbejnë gjithashtu edhe për të rritur ndergjegjësimin ndaj rëndësise dhe përfitimeve që turizmi mund të sjellë.

2. Agro-turizmi

Zhvillimi i Agro-turizmit është një tjetër prioritet në kuadër të zhvillimit të turizmit në teresi në Bashkinë Dropull. Duke kombinuar mjaft nga potencialet që zona ofron (pejzazhin, produktet vendase, mikpritjen e banorëve etj.), kjo formë e turizmit i jep sidomos popullsisë vendase dhe banorëve mundësinë të jehë pjesë e drejtpërdrejte e të gjitha shërbimeve dhe aktiviteteve që ofrohen. Kjo jo vetëm rrit përgjegjësinë dhe pjesëmarrjen, por dhe ndjenjen e përkatesise dhe interesin për t'i zhvilluar gjerat me tëj. Për sa i përket eksperiencës dhe përfitimeve të turistëve, ata do të kenë mundësinë të shohin dhe njohin nga afër aktivitetet kryesore ekonomike të zonës; të shijojnë produktet vendase, madje të kenë mundësinë t'i mbledhin, ose kultivojnë vete ato; të njohin nga afër popullsinë vendase dhe kulturen e tyre; të jehë me tëj promotore të kultures dhe tradites së Bashkisë Dropull, etj.

Disa nga nderhyrjet kryesore në kuadër të zhvillimit të agro-turizmit janë:

- Ngritja e fermave agro-turistike (me karakter bujqesor, ose blegtoral);
- Krijimi i bujtinat dhe shtëpive pritese;
- Krijimi dhe lidhja me njesite e perpunimit artizanal te produkteve;
- Krijimi i vendeve te degustimit te produkteve dhe ushqimit lokal.

3. Zhvillimi i Turizmit Malor dhe Eko-turizmit

Turizmi malor dhe eko-turizmi jane dy nga format me potenciale, te zhvillimit te turizmit ne territorin e Bashkise Dropull. Pejzazhi mjaft i pasur, ku nder te tjera ka nje larmishmeri qe sjell si fushat dhe luginat pergjate rrjedhes se lumenjve, por edhe majat e thepisura te maleve, krijon mundesi pa fund per zhvillimin e turizmit bazuar ne keto potenciale. Sidomos zona e Pogonit eshte nje territor ende i pa-transformuar ne nje pjese te mire te tij, dhe me mjaft mundesi per shfrytëzimin e natyres se virgjër per zhvillimin e turizmit bazuar natyra.

Ne keto kushte eshte e domosdoshme mbështetja me infrastrukturën e nevojshme: evidentimi dhe markimi i shtigjeve kryesore, pajisja me shërbimet baze, ngritja e bujtinave dhe shtëpive pritese, përgatitja e guidave te posaçme dhe aktivitetëve ne natyre, trajnimi i popullsisë etj.

4. "Eayfinding"

Bashkia do te hartojë nje manual per menyrat e trajtimit te llojve te ndryshme te infratrakturave rrugore, ne varesi te karakterit dhe perdorimit te tyre, per te themeluar keshtu nje tradite dhe sistem qe lidh karakterin e zones me nje forme specifike te nderhyrjes ne te, duke vendosur disa kriteret dhe standarte baze. Per te lehtesuar levizjen sidomos me biçiklete dhe ne kembe, do te hartohet nje program specifik per planifikimin e shenjave drejtuese ne te gjithë territorin e Bashkise, sidomos ne ato zona ku parashikohet te kalojne itineraret turistike. Jo vetem shenjat dhe sinjalistika ne territor, por dhe harta te printuara dhe ne version elektronik, do te prodhohen dhe shperndahen per te lehtesuar levizjen e banoreve dhe turistëve. Te gjitha keto do te jene ne sinton me elementet e dizajnit te prodhuar per brandimin dhe marketimin e Bashkise Dropull, duke krijuar nje pakete te plote unike dhe terheqese.

5. Nderfaqet online dhe Aplikacionet Elektronike

Qe strategjia e zhvillimit te turizmit te funksionojë plotesisht eshte e nevojshme qe te promovohet dhe ndahet me kedo. Per kete arsye do te krijohen: nje nderfaqeje online, nje aplikacion i posaçem, dhe produkteve te tjera si harta, broshura etj. Keto materiale do te informojne kedo mbi te gjitha detajet e nevojshme ne lidhje me zhvillimin e turizmit ne territorin e Bashkise Dropull (atraksione, itinerare, evente, akomodim, shërbime etj.).

- **Programi Strategjik OS2PS3:** Zhvillimi i Biznesit dhe Industrise Perpunuese (mbeshtetja e siper marrjeve te reja, lidhja me fermeret vendas etj.);

Diversifikimi i aktiviteteve ekonomike ne Bashkine Dropull eshte nje prioritet me mjaft rendesi. Sidomos kur behet fjale per nxitjen e zhvillimit te biznesit dhe industrise perpunuese, qe edhe momentalisht shihen te kene nje zhvillim te konsiderueshem. Bashkia Dropull do te siguroje hapesine dhe mundesi per rritjen e numri te ketyre njesive ekonomike, duke krijuar veçanerisht nje rrjet marredheniesh te ngushta mes fermereve lokal bujqesore e blegtorale, me njesite e industrive perpunuese dhe ato te biznesit. Kjo lidhje jo vetem do te rriste eficencen dhe impaktin real ekonomik dhe perfitues te prezences se ketyre njesive ekonomike ne territorin e Bashkise Dropull, por do te perbeje gjithashtu nje burim te sigurte punesimi per banoret vendas.

Prania e bizneseve dhe Industrive perpunuese do te mundesohet qe te akomodohet ne ato pjese te territorit qe sigurojne akses te mire dhe te shpejte ne infrastrukturat kryesore ndihmese (rruge kryesore strategjike, tregje etj.), por pa impaktuar negativisht ne mjedis dhe pa prishur ekuilibrat e habitateve natyrore te zonave perreth. Keto njesi do te nxitin gjithashtu te bejne investime ne infrastrukturën lokale dhe permiresimin e sherbimeve, ne kuader te bashkepunimit qe do te kene me Bashkine Dropull (incentivat e alokimit, akomodimit etj.).

Do te krijohet gjithashtu nje fond i percaktuar per te mbeshtetur nismat e siper marrjeve te vogla dhe te mesme, permes te cilit Bashkia do te mund te mbeshtese veçanerisht siper marrjet e vogla qe hapen per here te pare, te cilat operojne ne fushat paresore te ekonomise lokale dhe lidhen me objektivat e Vizionit te Zhvillimit Hapesinor. Ketu permendim ndermarrje, te cilat fokusohen ne ofrimin e sherbimeve turistike (jo-hoteleri), ne fushen e bujqesise e blegtorise, dhe ne sherbime te tjera te lidhura me ekonomine inovative qe shfrytezon potencialin vendas. Çdo vit Bashkia do te organizoje nje thirrje per ide te reja per krijimin e siper marrjeve, dhe permes aplikimeve individe ose grupe individesh mund te aplikojne dhe konkurojne per financim. Perzgjedhja do te behet ne baze te kreativitetit, aplikueshmerise ne realitet, dobishmerise dhe perfitimeve, si dhe studimit te fizibilitetit dhe tregut. Kjo iniciative lidhet ngushte edhe me operimin dhe funksionimin e “Parkut te Biznesit” qe do te shpjegohet ne programin strategjik pasues.

- **Programi Strategjik OS2PS5:** Krijimi i “Parkut te Biznesit”;

Ne vazhdimesi te programit strategjik per diversifikimin e ekonomise lokale, si dhe mbeshtetjes se krijimit te ciklit te plote ekonomik (prodhim – perpunim – tregetim), propozohet gjithashtu krijimi i nje zone me karakter te theksuar ekonomik te perqendruar tek perpunimi i prodhimeve vendase, por jo vetem, te cilin Vizioni i Zhvillimit Hapesinor per Bashkine Dropull e sheh nen emrin “Park Biznesi”. Ky Park nuk eshte gje tjeter, veçse nje hapesine e dedikuar aglomerimit te njesive ekonomike, me qellim rritjen e perfitimeve dhe krijimit te ekonomise se shkalles, jo vetem ne territorin e Bashkise Dropull, por edhe ne makro-rajonin nderkufitar.

Commented [Office4]:

Kemi menduar zonen midis Jorgucat – Vrisera, perkatesisht ne anen tjeter te rruges, dhe afer Peshkepise se Poshtme, Radatit, Kakavijes dhe Drite. Do jete ne forme fashe, ndaj na aproveni ju me njolle ne harte disa pjese te territorit qe mund ti perdorim ne kete pjese.

I vendosur ne nje hapësire mes dy poleve te zhvillimit Vrisera dhe Jorgucat, “Parku i Biznesit” do te siguroje hapësire per vendosjen dhe operimin e:

- Start Up-eve dhe siperarrjeve te vogla dhe te mesme;
- Qendrave te trajnimit mbi deget kryesore ekonomike te zones (kurse profesionale, hapësira per punetori etj. ne fushat: turizem, bujqesi, blegtori, sherbime, perpunim);
- Zyrrave te keshillimit per karrieren;
- Kerkimit mbi produktet vendase, ciklin dhe procesin e prodhimit etj.;
- Testimit dhe kontrollit te cilesise se produkteve;
- Qender informimi mbi sherbimet qe ofron “Parku i Biznesit”.

- **Programi Strategjik OS2PS6:** Promovimi i zhvillimit te Projekteve te Bashkepunimit Nderkufitar IPA;

Bashkia Dropull ben pjese ne makro-rajonin nderkufitar Shqiperi – Greqi, ku e gjendur mes dy qendrave rajonale Gjirokastr dhe Janine, ka mundesi te perfitoje dhe shfrytetoje mjaft nga potencialet qe ky rajon ofron. Ne kete kuader nxitja e hartimit te projekteve me fokus Bashkepunimin Nderkufitar per te rritur me tej mundesite e financimit te zhvillimit territorial, social dhe ekonomik, ehste me mjaft prioritet.

Programi “Greqi- Shqipëri 2014-2020” qe synon të përmirësojë cilësinë e jetesës në rajonet kufitare Greqi- Shqipëri duke promovuar zhvillimin e qëndrueshëm lokal, eshte nje mundesi shume e mire qe Bashkia Dropull dhe njesite e tjera fqinje pertej kufirit mund te perdorin per te hartuar programe te perbashketa zhvillimi. Programi mbulon 11 njësi rajonale kufitare në Greqi dhe 4 në territorin Shqipëtar, dhe ka një vlerë rreth 42 million Euro, me një kontribut rreth 36 milion Euro nga Bashkimi Europian, përmes instrumentit të Asistencës së Para-Aderemit, IPA.

Per te realizuar kete objektivi ka mjaft rendesi:

- Te vendosen marredhenie shume te mira me njesite fqinje (brenda dhe jashte vendit);
- Te njihet mire territori nderkufitar, pikat e dobeta dhe potencialet e tij, dhe me pas te punohet mbi bazen e tyre;
- Te realizohet trajnimi dhe pergatitja e stafit te Bashkise, ne menyre qe te jene te afte te evidentojne, hartojne, prezantojne dhe implementojne projektet te ketij karakteri;
- Te zhvillohen takime informimi te vazhdueshme midis autoriteteve te njesive bashkepunuese.

- **Programi Strategjik OS2PS7:** Ngritja e kapaciteteve lokale;

Per te garantuar zhvillimin e qendrueshem te Bashkisë Dropull, dhe ofrimin sa me cilesor te sherbimeve, është tejet e nevojshme që të punohet per ngritjen e kapaciteteve lokale, ku

perفشihen administrata vendore dhe komuniteti. Në këtë aspekt janë identifikuar 5 fusha prioritare:

- Planifikim dhe Menaxhim Territori;
- Trajtimi i Çështjeve Sociale (duke përfshirë aspekte të barazisë gjinore);
- Zhvillim Rural dhe Menaxhim Pyjesh;
- Turizëm dhe Guida Turistike;
- Menaxhim i Rreziqeve Natyrore.

Përsa i përket planifikimit dhe menaxhimit të territorit, trajnimet mund të konsistojnë në:

- Hartim politikash zhvillimi;
- Përdorimi i instrumentave të drejtimit të zhvillimit;
- Përdorim i GIS dhe Regjistrit të Territorit;
- Menaxhim Projektesh;
- Rregulla të përdorimit të tokës.

Trajnimi dhe ngritja e kapaciteteve lokale do të kryhet me anë të marrëveshjeve të bashkëpunimit me institucione arsmiore, Agjenci dhe Organizata, të cilat operojnë në Bashkinë Dropull dhe Rajonin e Gjirokastres, sipas tematikave të mësipërme.

- **Programi Strategjik OS2PS8:** Brandimi dhe promovimi i Bashkise Dropull.

Bashkia Dropull ne bashkëpunim me aktore te perzgjedhur nga shoqeria civile, akademia, instancat shtetërore dhe subjekte private, mund te bashkëpunojne sebashku per te krijuar nje PPP (Partneritet Publik Privat) me qellim krijimin e nje "marke", e cila perfaqeson produktet me te mira vendase. Me tej ky partneritet mund te krijojë nje fond te veçante dhe te merret me promovimin dhe marketimin e produkteve vendase ne tregjet kombetare e nderkombetare. Krijimi i nje logoje qe garanton sigurine e cilesise se produkteve eshte nje hap shume i rendesishem, jo vetem per te rritur aksesueshmerine e produkteve ne tregje te ndryshme, por edhe per te promovuar identitetin dhe vlerat e Bashkise Dropull.

Pjese e programit strategjik te Bashkise Dropull eshte dhe promovimi i vlerave lokale persa i perket objekteve dhe zonave kryesore te atraksionit turistik. Keto, te lidhura me historine, kulturen, prodhimet lokale dhe sherbimet kryesore te ofruara ne territorin e Bashkise, perbejne nje kompleks mjaft te pasur per t'i dhene jete brandimit te Bashkise Dropull si nje destinacion rendesishem qe nuk duhet humbur. Te gjithë keto elemente me pas mund te perkthehen ne harta tematike, tabela sinjalistike, apo edhe elemente te dizajnit te hapësirave dhe objekteve te ndryshme.

- **OS_3: Ruajtja e karakterit rural te vendbanimeve dhe permiresimi i cilesise dhe kushteve te jeteses**

- **Programi Strategjik OS3PS1:** Rikualifikimi i banesave te braktisura/ rrenura dhe futja e tyre ne tregun e strehimit;
- **Programi Strategjik OS3PS2:** Restaurimi i banesave/ objekteve historike dhe berja e tyre pjese ne programet turistike;

Per te dy Programet Strategjike te mesiperme:

Per shkak te levizjeve migratore dhe me se shumti emigratore, nje pjese e konsiderueshme e popullsisë se Bashkise Dropull per momentin ndodhet jashte. Kjo ben qe nje pjese e banesave te banohen perkohesisht, vetem gjate veres, ose gjate fundjavave (rreth 1,685 banesa), ndersa nje pjese tjeter te jete totalisht e braktisur, ose e pabanuar (rreth 501 banesa). Pjesa me e madhe e ketyre banesave te braktisura (ndertuar rreth viteve '20te- '30te, por edhe me te vjetra), edhe pse perfaqesojne banesat me te bukura te zones se Dropullit, me stil, motive dhe detaje te veçanta arkitektonike, duke qene se jane lene ne braktisje, pas asnje perkujdesje, jane thuaje ne rrenim dhe ne kushte te mjerueshme.

Per te shpetuar kete pasuri historike e kulturore te Bashkise Dropull, Bashkia do te krijojë nje platforme, ne te cilen do te identifikojë dhe regjistrojë te gjitha keto banesa, duke pershkruar karakteristikat e seciles, si dhe do te krijojë gjithashtu nje fond te posaçem per te siguruar restaurimin dhe rikualifikimin e tyre. Sipas karakteristikave, nje pjese e tyre mund te rifuten me pas ne tregun e banesave, disa te tjera qe mund te jene edhe banesat me te veçanta mund te shnderrohen ne Shtepi Muze e Muze Etnografik, apo hapësira artistike te dedikuara ekspozitave te ndryshme. Disa prej banesave mund te rikonceptohen dhe te mobilohen me interier dhe funksione ne stilin origjinal, per t'u shnderruar ne bujtina, ose shtepi pritese, duke kirjuar per pushuesit ndjesine e te ndjerit vertete ne zonen e Dropullit, e duke u perballur me traditen, kulturen, zakonet dhe menyren vendase te te jetuarit.

- **Programi Strategjik OS3PS3:** Rikualifikimi i hapësirave publike (qendrat e fshatrave) dhe aplikimi i praktikave te dizajnit urban per te rritur sigurine dhe cilesine e hapësirave publike;

Zonat e Dropullit, ashtu si dhe shume zona te tjera rurale te vendit, ka nje kulture te te organizuarit te jetes se komunitetit neper te ashtu-quajturat qendrat e fshatrave, te cilat ne shumicen e rasteve konsistojne ne hapësira publike rreth nje rrapi, ose peme tjeter karakteristike, apo nje kishe, ose burimi uhor (çezme etj.). Ne kete aspekt, thujse te gjithë fshatrat e Bashkise Dropull kane hapësira te tilla, te cilat jane nje potencial shume i madh persa i perket nderhyrjeve qe synojne krijimin e identitetit te fshatrave dhe ri-organizimit te jetes sociale ne hapësirat publike. Edhe pse shume pak prej ketyre fshatrave kane hapësira te dizenuara me te gjithë elementet e nevojshem, prania e elementeve natyrore qe perbejne bazen dhe gjenezen e ketyre hapësirave, krijon mjaft lehtësi per permiresime te metejshme.

Ne keto kushte per te gjithë fshatrat do te punohet me qendrat e tyre dhe hapësirat kryesore publike, per te aplikuar metodat e dizajnit me elementet perkates te mobilimit te hapësirave publike, per te rritur jo vetem cilesine e tyre, por mbi te gjitha per te rritur sigurine dhe per te krijuar nje identitet te veçante per çdo fshat. Mobilimi do te konsistoje ne:

- Rigjenerimin dhe venien ne mbrotje te elementeve kryesore hapësire-formues si peme, burime ujore, kisha, ose objekte te tjera te veçanta;
- Pajisjen me ndriçim;
- Pasjisjen me stola dhe elemente te tjera ulese;
- Shtimin e gjelberimit dhe bimesise qe krijon kushte per hijezim, ngjyra dhe aroma te ndryshme sipas stineve;
- Perdorimi i infrastruktures se gjelber si drenazhim natyror per reshjet;
- Shtimi i rrugeve lidhese kembesore dhe integrimi me rrjetet kryesore te levizjes;
- Integrimi i terreneve sportive, aty ku eshte e mundur;
- Integrimi i parqeve lokale dhe zonave me atraksion turistik qe ndodhen ne afersi te zonave te banuara;
- Perdorimi i materialeve lokale per krijimin e elementeve te mobilitmit te hapësirave;
- Plotesimi me tabela dhe objekte te tjera informimi;
- Implementimi ne afersi te ketyre hapësirave, i sherbimeve te tjera plotesuese si ushqimore, bar, shtepi kulture etj.

Lidhja e ketyre hapësirave kryesore publike me rrjetin infrastrukturor (fast line dhe sloe line) dhe te aksesit eshte gjithashtu nje prioritet, ashtu siç eshte dhe integrimi i tyre ne itineraret dhe guidat kryesore turistike. Pjese e integruar e ketij Programi Strategjik eshte dhe rikualifikimi i banesave te rrenuara dhe ne kushte jo te mira (qe lidhet me dy PS te meparshme), si dhe plotesimi me sherbimet kryesore te nevojshme.

- **Programi Strategjik OS3PS4:** Sigurimi i sherbimeve dhe perkrahjes ndaj popullsise se moshes se trete.

Sipas te dhenave te gjeneruara ne Bashkine Dropull grupet ne nevoje (te papune, te pastrehe dhe grupe me probleme sociale) nuk perbejne nje ze ne totalin e popullsise, por brenda kesaj kategorie, duke mare per baze karakteristikat e popullsise lokale, jane konsideruar moshja e trete, duke qene se perbejne 16% te totalit. Pjesa tjeter e popullsise perbehet nga 4% te moshes 0-15 vjeç, dhe 81% te moshes 15-64 vjeç, te cilet perbejne dhe popullsine me aktive persa i perket levizjeve migratore ne territorin fqinj. Kjo ben qe nje pjese e tyre te kthehen ne Dropull gjate sezoneve te caktuara (vere, ose dimer), ose gjate fundjavave. Rrjedhimisht ne keto kushte, popullsia qe eshte banuese gjithevjetore e Bashkise Dropull, eshte me shumti ajo e moshes se trete, e cila shpesh gjendet e vetme perball problematikave te ndryshme ditore.

Per kete arsye, separi do te behet identifikimi ne nje platforme i te gjithë individeve dhe nevojave specifike qe ato kane. Me tej do te ngrihet nje qender e specializuar, e cila do te vere ne perdorim kete platforme, duke aktivizuar programe te ndryshme per kete grup te popullsisë. Programet do te asistojne ne mbajtjen ne kontroll te vazhdueshem te ketij grupi, per t'u siguruar qe ato marin sherbimet e nevojshme ne kohën dhe vendin e duhur, sidomos marjen e sherbimit shendetesor. Platforma do te asistojne kete grup popullsisë edhe persa i perket manaxhimit te asetëve ekonomike qe ato posedojne (tuke bujqesore, ferma blegtorale etj.) ne rast se ato nuk kane kapacitetet dhe kushtet per t'i manaxhuar ato. Platforma nuk do te kete pergjegjesi operacionale ne kete fushe, por vetem funksion nderlidhes dhe ndermjetesues, midis ketij grupi te popullsisë dhe grupeve te tjera, te cilat mund te marin role specifike (qira-marres, bleres potenciale, familjare te tjere qe mund te marin pergjegjesi, etj.).

- **Programi Strategjik OS3PS5:** Parashikimi i nevojës per strehim shtese ne te ardhme (aplikimi i politikave te ndryshme sipas kontekstit dhe nevojave specifike);

Bazuat ne parashikimet e rritjes se popullsisë (shtim natyral; ndikim i levizjeve migratore / emigratore; dhe prurjeve te reja te popullsisë si pasoje e krijimit te kushteve terheqese per banim dhe punesim), popullsia e Bashkise Dropull mendohet te kete nje rritje me rreth 0.5% ne vit, ne 15 vjeçarin e ardhshem.

Duke bere dhe nje inventarizim te gjendjes se shfrytezimit dhe gjendjes fizike te banesave aktuale ne Bashkine Dropull konfigurujne:

- a. 278 banesa te braktisura;
- b. 1,685 banesa qe banoohen me kohe te pjesshme;
- c. 233 banesa qe banoohen perkohesisht (vere);
- d. 223 banesa, pronaret e te cilave banojne jashte vendit;
- e. 3,640 banesa qe banoohen gjate tere kohes.

Ne keto kushte, duke pare numrin e larte te banesave te braktisura, nje nga metodat qe Bashkia do te ndjeke per te akomoduar nevojat ne te ardhme per strehim, eshte duke krijuar instanca te posaçme per ri-futjen ne tregun e banesave, siç eshte shpjeguar dhe ne Programin Strategjik te meparshem. Ose permes qera-dhenies, ose permes shitjes, keto banesa mund te behen pjese e tregut te banesave, pa lejuar ne kete menyre degradimin e metejsheem te tyre, siç ka ndodhur deri me tani.

Duke konsideruar rritjen e popullsisë me 0.5% ne vit, gjate 15 vjeçarit te ardhshem, edhe ne terma zgjerimi te zonave te banuara, Bashkia Dropull parashikon aplikimin e instrumentave te zhvillimit permes rritjes se densitetit brenda zonave ekzistuese, sidomos ne 4 polet kryesore te identifikuar: Dervician, Jorgucat, Poliçan dhe Vrisera (ne Rregulloren e PPV-se per Bashkine Dropull keto çeshtje do te detajohen me tej).

Me krijimin e Parkut të Biznesit, parashikohet dhe krijimi i një zone të re banimi, e cila do të akomodojë një pjesë të kërkesës për strehim në të ardhme, sidomos e lidhur me aktivitetet që zona e Parkur të Biznesit do të ofrojë.

Bashkia do përdorë edhe instrumenta dhe mbështetje financiare për të garantuar ofrimin e banesave me kosto të përballueshme në rastet e familjeve dhe personave në nevojë. Kjo do të realizohet duke vënë në përdorim asetet publike të Bashkisë Dropull, ose duke shfrytëzuar incientiva të caktuara në ri-futjen e banesave të rrenuara në tregun e strehimit.

- **Programi Strategjik OS3PS6:** Unifikimi në stil dhe materiale ndertimi (përdorimi i materialit vendas, gurit);

Për plotësimin e këtij Programi Strategjik Bashkia Dropull do të dakortësojë për vendosjen e një seti rregullash ndertimi (të cilat do të detajohen në dokumentin e Rregullores), që konsistojnë në unifikimin e tipologjive të ndertimit dhe materialeve të aplikuara, në mënyrë që të ruhet karakteri lokal i banesave tradicionale me gurë dhe dru. Ky set rregullash do të jetë në formën e një manuali që jep informacione dhe udhëzime, pa u kthyer në një mjet detyrim. Në këtë mënyrë banoret do të kenë mundësinë të informohen për karakterin që duhet të ketë banesa, dhe tipologjitë e ndryshme të materialeve, pa u kushtëzuar në çdo detaj nderhyrjeje. Kjo do të kontribuojë në vendosjen e një rregulli të përgjithshëm, i cili lejon hapësirë të mjaftueshme edhe për individualizimin e nderhyrjeve.

Praktika e sipër-përmendur ve në përdorim materialet lokale, krijon identitet dhe i përshkruan kushteve të territorit, traditës dhe kulturës vendase. Nder të tjera, vetë banoret e kanë aplikuar këto praktike tashmë prej disa vitesh në mirëkuptim midis tyre.

- **Programi Strategjik OS3PS7:** Plotësimi me shërbime publike: arsim dhe shëndetësi;

Shërbimi Shëndetësor

Në Bashkinë Dropull momentalisht ofrojnë shërbim shëndetësor vetëm 3 Qendra Shëndetësore (1 në Sofratikë, 1 në Vriserë dhe 1 në Poliçan), dhe 11 Ambulanca (8 në Njesinë Dropull i Poshtëm: Dervician, Sofratikë, Vanister, Frashtan, Luga, Grapsh, Goranxi dhe Terihat; dhe 3 në Njesinë Dropull i Sipërm: Jergucat, Bularat, Vriserë). Në njesitë e sipër-përmendura gjendja e strukturave është e mirë, nderkohe që në fshatra të tjera si: Haskovë, Dhuvjan, Glinë, Peshkëpi e Poshtëm (Dropull i Poshtëm); Zervat, Bodrishtë, Sotirë, Llongo, Pepel, Kerre, Vodhinë, Klishar, Selo, Koshovica (Dropull i Sipërm); Poliçan, Skorë (Pogon), ekzistojnë ende godinat ku dikur ofrohej shërbimi i qendrave shëndetësore, por tashmë ato nuk funksionojnë më dhe kanë nevojë për restaurim dhe ri-venie në funksion.

Shperndarja e sherbimit ne terma "njesish qe ofrojne sherbimin" momentalisht eshte e mire, duke mare parasysh shperndarjen e popullsisë ne territor. Me projektionimin e shtimit te popullsisë gjate 15 vjeçarit te ardhshem planifikohet restaurimi dhe ri-venia ne pune e njesive qe momentalisht jane jashte funksionit. Nderkohe ka mjaft nevojë per permiresim te mirefillte te gjendjes fizike te strukturave te ketyre njesive te ofrimit te sherbimit, shtim te aparaturave, si dhe shtim kapaciteti sherbimi si mjeke, infermiere etj., (duke qene se popullsia e moshes se trete perben nje pjese te kondsiderueshme te popullsisë se Bashkise Dropull).

Gjithashtu do ti kushtohet vemendje sidomos permiresimit te sherbimit permes agjenteve qe mund te levizin lehtesisht ne territor per te asistuar situatat emergjente dhe do te behet pajisja me makina te pershtatshme per terren te thyer malor. Per lehtesi aksesit dhe dhenieje sherbimi eficient, me permiresimin e ketyre kushteve, do te integrohen dhe sherbime te tjera plotesuese, si sherbimi farmaceutik dhe veçanerisht i kujdesit ndaj moshes se trete.

Sherbimi Arsimor

Ofrimi i Sherbimit Arsimor ne Bashkine Dropull behet ne 3 nivele te ndryshme: arsim parashkollor (Kopshte), arsim 9-vjeçar dhe arsim i mesem. Ne keto kushte ne territor operojne:

- 1 Kopsht Privat ne Dervician;
- 3 Kopshte Publike / te integruara prane Shkollave 9-vjeçare (2 ne Njesine Dropull i Poshtem: Dervician dhe Goranxi; dhe 1 ne Njesine Dropull i Siperem: Jorgucat);
- 3 Shkolla 9-vjeçare (1 ne Njesine Dropull i Poshtem: Dervician; dhe 2 ne Njesine Dropull i Siperem: Bularat dhe Jorgucat). Nderkohe ka dhe 7 Shkolla te tjera 9-vjeçare te shperndara ne Njesine Dropull i Siperem dhe Dropull i Poshtem, te cilat nuk ofrojne sherbim;
- 2 Shkolla te Mesme (1 ne Njesine Dropull i Poshtem: Dervician; dhe 1 ne Njesine Dropull i Siperem: Bularat).

Edhe pse numrat shfaqen si me siper, persa i perket njesive qe ofrojne sherbimin arsimor ne Bashkine Dropull, per arsye te mungeses se nxenesve nje pjese e tyre kete vit jane jashte funksionit (p.sh. shkollat 9-vjeçare ne fshatrat Bularat dhe Goranxi). Nderkohe godina ekzistuese qe diku ofronin sherbimin arsimor si shkolla 9-vjeçare ka edhe ne fshatrat: Sofratike, Frashtan dhe Peshkepi e Poshtme (Dropull i Poshtem); Vrisera, Bodrishte dhe Zervat (Dropull i Siperem); dhe Poliçan (Pogon). Nje tjetër shkollë e mesme qe dikur funksiononte ekziston edhe ne Llongo (Dropull i Siperem). Te gjitha keto struktura sot jane jashte funksionit per arsye te mungeses se nxenesve dhe nevojës per restaurim dhe plotesim kushtesh. Ne fshatin Skore shkolla 9-vjeçare eshte restauruar nga vete banoret, por per arsye te mungeses se nxenesve ajo serish eshte jashte funksionit.

- Ne keto kushte fillimisht do te realizohet pltesimi me te gjitha kushtet e nevojshme (klasa funksionale me te gjitha hapësirat e nevojshme, laboratore, biblioteka, hapësira sportive, sistem ngrohje-ftohje etj.) te njesive qe momentalisht jane funksionale dhe ne sherbim te sistemit arsimor.

- Se dyti do te behet restaurimi dhe venie ne funksion e shkollave qe momentalisht nuk ofrojne sherbim: Goranxi, Peshkepi e Poshtme, Vrisedra, Bularat, Llongo dhe Poliçan.

Programi Strategjik mbi arsimin parashikon edhe hapjen e disa kurseve profesionale qe lidhen me dege si bujqesia, blegtoria dhe turizmi, per te gjithë ata qe duan te marin edukim profesional ne lidhje me deget specifike te punesimit. Akomodimi i hapësirës së nevojshme për klasat mesimore të këtyre kurseve do të realizohet fillimisht pranë shkollave ekzistuese dhe atyre qe do të restaurohen, dhe me pas do të zhvendosen pranë Parkut të Biznesit, në hapësirën për kërkim dhe edukim.

- **Programi Strategjik OS3PS8:** Plotesimi me sherbime publike: transporti publik;

Momentalisht në Bashkinë Dropull operon vetëm 1 linjë e transportit publik rrethqytetas, që ofrohet dhe manaxhohet nga Bashkia, linja Poliçan- Zagori- Gjirrokaster, me frekuencë dy here në javë. Nevojat e tjera për transportin publik mbulojnë nga 4 operatore të tjera private, të cilët mbulojnë linjat Sofratike- Gjirrokaster, Llongo- Gjirrokaster, Kakavije-Gjirrokaster dhe Llongo-Peshkepi, me një 2 here në javë. Në këto kushte synohet përmirësimi i transportit publik rrethqytetas, si dhe ai lokal që ofron shërbimin në territorin e Bashkisë Dropull, për të lehtësuar lidhjen e individëve me vendet e banimit dhe ato të punesimit. Përmirësimi do të konsistoje në shtim linjash, automjetesh, si dhe rritje të frekuencës së orarëve të shërbimit. Shërbimi do të mbulojë të gjithë territorin, qoftë për banorët, ashtu edhe për turistët në kuadër të zhvillimit të turizmit. Do të aplikohet gjithashtu bileta e shërbimit të transportit publik, e cila të jetë unike dhe do të ndahet në frekuencë kohore të ndryshme: 1 orësh, 3 orësh, ditore, 3-ditore, javore dhe abonë mujore.

Përmirësimi i këtij shërbimi më në konsideratë gjithashtu 3 linja të veçanta që do t'u shërbejnë nxënësve dhe mesuesve, për ofruar në mënyrë të plotë dhe efikente, si dhe për të stimuluar më tej rritjen e frekuencimit të shërbimit arsimor. Një linjë do të shërbejë për Njesinë e Pogonit, dhe dy linja të tjera në Njesinë Dropull i Siperme dhe Dropull i Poshtem.

- **Programi Strategjik OS3PS9:** Rehabilitimi dhe shtrirja e plote e rrjetit të kanalizimeve dhe ujësjellesit.

Deri në vitin 2031 planifikohet që Bashkia Dropull të plotësojë të gjitha nevojat për përmirësimin dhe shtrirjen e rrjetit KUB dhe KUZ. Për këtë qëllim do të vihen në përdorim të gjitha kushtet favorizuese dhe burimet natyrore të zonës, pa kompromentuar ekzistencën, cilësinë dhe rigjenerimin e tyre. Aty ku është e mundur do të aplikohet gjithashtu teknologji sa më miqësore ndaj mjedisit, kryesisht me qëllimin e ndarjes së ujërave të bardha nga ato të zeza, si dhe do të aplikohet ripërdorimi i ujërave të reshjeve (kryesisht për ri-përdorim në bujqësi dhe blegtori, por jo vetëm). Do të ndalojë derdha e ujërave të zeza në burimet ujore (lumenj, rezervuare, ose pellgje ujëmbledhëse).

Commented [Office5]:

Konfirmoni nëse janë këto shkollat që duam të restaurojmë me anë të projekteve.

Commented [Office6]:

Konfirmoni. Dhe jepni propozimin tuaj.

Do te vendoset gjithahstu ne mbrojtje dhe do te rehabilitohet ujesjellesi historik i Selckes, qe mbart mjaft vlere per zonen e Pogonit.

• OS_4: Mbrojtja e pejzazhit, habitateve natyrore dhe mobilizimi ndaj emergjencave

- Programi Strategjik OS4PS1: Mobilizimi per mbrojtjen ndaj zjarreve;

Marja e masave per mbrojtjen ndaj zjarreve konsiston ne nje seri nderhyrjesh qe kane si qellim te parandalojne venien e zjarreve, por dhe te manaxhojne situata emergjencash ne raste zjarri:

- *Pajisja me mjete zjarr-shuese* (makina zjarrefikese etj.);
- *Sigurim i aksesit te mire* ne zonat potenciale te renies se zjarrit, ne menyre qe te aksesohen lehte nga automjetet dhe individet zjarrefikese;
- *Hartimi i Planeve te Zjarrit*, te cilat duhet te hartohen duke mare parasysh te gjitha masat e parandalimit dhe shuarjes se zjarreve per te gjitha zonat potenciale, dhe duhet te rishikohen periodikisht ne menyre rigoroze. Planet duhet te jene te pajisura me hartzimin e te gjitha zonave potenciale, aksesin perkates, dhe te gjitha burimet e mundshme ujore ne afersi te tyre;
- *Ndalueset e Zjarrit dhe Brezat e Sigurise* reduktojne dhe vonojne perhapjen e zjarrit, si dhe rregullojne qarkullimin dhe aksesin e mjeteve dhe te personave qe do te asistojne emergjencat. Rekomandohet te kene minimumi 10m gjeresi, dhe mund te realizohen si konture perreth zonave te rrezikuara. Pergithesisht perbehen nga grupe bimesish qe jane me rezistente ndaj zjarrit, qe ndihmojne ne mbajtjen paster te dyshemese se pyjeve, si dhe vonojne perhapjen e zjarrit. Vendndodhja e tyre varet nga shtrirja e zonave te rrezikuara ndaj zjarrit dhe burimeve te zjarrit ne afersi. Per te siguruar mbrojtjen maksimale duhet qe te jene vazhdimisht ne mirembajtje dhe kontroll te vazhdueshem;
- *Permiresimi i aksesit me rezervuaret ne afersi te zonave te rrezikuara*. Do te identifikohen te gjitha burimet ujore natyrore dhe te ndertuara nga njeriu, ne afersi te zonave te rrezikuara dhe do te sigurohet akses per te perdorur keto burime ne rast emergjencash. Struktura te posaçme qe grumbullojne ujerat e shirave do te ndertohen gjithashtu ne afersi, si nje metode alternative per te siguruar uje, sidomos gjate sezoneve te thata;
- *Trajnimi i popullsisë lokale* per te manaxhuar situatat e emergjencave perben nje tjetër mase te rendesishme. Kete Bashkia Dropull do ta realizoje ne bashkepunim me OJQ mjedisore, eksperte mjedisore, Bashki Fqinje me te cilat ndaj siperfaqe pjore te rrezikuara, si dhe me Ministrine e Mjedisit.

Shenim: Per Zonat e Mbrojtura do te ndiqet Ligji ne fuqi.

- Programi Strategjik OS4PS2: Masa per manaxhimin e thatesirave ekstreme

Commented [Office7]:

Identifikoni zonat me kritike ndaj zjarr-renies. Duhet ti shenojme ne harte dhe te marim masa specifike per secilin rast.

Commented [Office8]:

Na duhet vend-ndodhja ne harte e rezervuareve eksistues dhe vendeve ku ju mendoni se mund te krijojme te rinj.

- (rehabilitimi i rezervuareve, projektimi i rezervuareve te rinj, grumbullimi dhe trajtimi per perdorim i ujerave te shirave etj.);

Ndonese zona e Dropullit ndodhet ne nje nga territoret me te pasura me burime ujore siperfaqesore dhe nentokesore, thatesira e skajshme gjate stines se veres perben nje problematike madhore. Ne kete kuader disa nga masat qe do te ndermerren jane:

- o Krijimi i Planeve te Manaxhimit te burimeve ujore. Keto Plane perpos se do te bejne nje hartezim te te gjitha burimeve, sipas origjines, perdorimit, kapacitetit, si dhe karakteristikave te tjera, do te krijojne mundesine e identifikimit edhe te pikave te tyre kritike, duke i lidhur ato me tej me masat perkatese manaxhuese.
- o Rehabilitimi i rezervuareve ujore ekzistues;
- o Planifikimi i krijimit te rezervuareve te rinj (lerat per bagetite etj.), aty ku eshte e nevojshme (prane fermave bujqesore, ose blegtorale);
- o Ngritja e pikave te posaçme qe bejne grumbullimin e ujerave te shiut gjate sezoneve me te lageshta, per t'u perdorur me pas ne periudha krize per ujitje ne sistemin bujqesor, shuarje zjarresh, ose pas trajtimeve perkatese edhe si uje per gjene e gjalle ne sistemin blegtoral.

- **Programi Strategjik OS4PS3:** Manaxhimi i rreziqeve natyrore (erozioni, rreshqitjet e tokes etj.);

Hartimi i nje Plan Manaxhimi ndaj ketyre rreziqeve eshte majft prioritar per Bashkine Dropull, dhe ne kuder te ketij Plani, disa nga masat qe do te merren sidomos ne kuader te mbrojtjes nga erozioni dhe rreshqitjet jane:

- o Shtimi i pyllezimit;
- o Krijimi i argjinaturave pergjate zonave te rrezikuara;
- o Ndermarrja e masave te posaçme inxhinierike sipas rasteve specifike;
- o Prezantimi i politikave dhe masave te rrepta per mbrojtjen e pyejeve, duke rritur kontrollin dhe vigjilencen gjithashtu (sidomos ne Njesine e Pogonit);

- **Programi Strategjik OS4PS4:** Manaxhimi i pyjeve dhe kullotave;

Hartimi i Planeve te Manaxhimit te Pyjeve dhe Kullotave eshte nje nga Projektet kryesore Strategjike te ketij Programi. Ky Plan do te mundesoje jo vetem mbrojtjen e tyre, por dhe shfrytezimin e qendrushem per te siguruar te ardhura te mjaftueshme per popullsine dhe Bashkine e Dropullit.

- **Programi Strategjik OS4P55:** Manaxhimi i mbetjeve dhe promovimi i riciklimit dhe kompostimit;

Sherbimi i mbledhjes dhe manaxhimit të mbetjeve urbane në Bashkinë Dropull ofrohet përmes një firme të kontraktuar për mbulimin e këtij shërbimi në territorin e Bashkisë. Mbledhja realizohet me një makine grumbulluese në një frekuencë kohore 2 herë në javë, dhe mbledhjen mbetjet e një totali prej rreth 70-80 koshash, ose rreth 793 ton mbetje. Derdhja e tyre bëhet në Taroinë, pranë zonës së Peshkëpise, dhe pa mundësi mbërritjeje në një landfill rajonal.

Në këto kushte synohet se pari shtimi i koshave të grumbullimit të mbetjeve në të gjitha zonat e banuara të Bashkisë Dropull, në njesitë ekonomike bujqësore dhe blegtorale (sidomos fermat), dhe bizneset e njesitë e perpunimit. Në baze të popullsisë dhe të sasive së prodhimit të mbetjeve do të përcaktohen dhe frekuencat e grumbullimit dhe itineraret përkatëse. Për zonat që paraqesin vështirësi në akses (veçanërisht zona e Pogonit), do të përcaktohen disa pika (stacione) transferimi të mbetjeve. Pas grumbullimit të përgjithshëm të mbetjeve do të bëhet transferimi i tyre në zonën e Taroinës. Parashikohen ndërhyrje për përmirësimin e kushteve të kësaj pike grumbullimi, për të mos lejuar ndotjen e ambientit dhe territorit përreth. Gjithashtu do të krijohen kushtet e përshtatshme për riciklimin e mbetjeve, një pjesë e të cilave do të mbërrijë në pike-grumbullim, e ndare sipas kategorive. Me tej kompani të ndryshme riciklimi do të mund të bëjnë tërheqjen e mbetjeve sipas kategorive.

Bashkia do të ndermarre nismën të bëjë ndarjen e mbetjeve në burim dhe të stimulojë riciklimin e tyre me tej. Se pari nisma do të aplikohet në 4 qendrat me të mëdha të banuara, pra 4 polet kryesore Dervician, Jorgucat, Vrisera dhe Poliçan, e me tej në të gjithë territorin. Për të implementuar këto nisme Bashkia do të realizojë një fushatë informimi dhe ndergjegjësimi për të gjithë banorët, si dhe do të pajisë çdo vend grumbullim me kosha të dedikuar mbledhjes së ndarë të mbetjeve, në: letra, qelq, plastike dhe të përgjithshme. Pjesë e kësaj fushate dhe nisme, do të jete edhe kompostimi, i cili sidomos në zonën e Dropullit ka mjaft hapësirë dhe mundësi të aplikohet, duke rritur mjaft përfitimet në fushën e bujqësisë. Kompostimi do të bëhet në baze:

- Ferme / Familje / Bujtine

Për aplikimin e kësaj politike Bashkia do të shpërndajë kutia kompostimi me madhësinë 1m³, të cilat do të shërbejnë për depozitimin e mbetjeve organike. Lenda e përfutur me pas do të mund të përdoret nga vetë fermat, familjet dhe bujtinat për qëllime bujqësore.

- Kompostimi në baze Njësive Administrative

Veçanërisht Njësiti Dropull i Poshtëm dhe Dropull i Sipërm janë ndër prodhuesit kryesore të mbetjeve organike, duke qenë se kanë dhe sipërfaqen me të madhe të tokave bujqësore. Duke përdorur këtë potencial, do të krijohen qendra të posaçme kompostimi, dhe materialet e përfutura prej tyre do të mund të përdoren me pas si baze për prodhimin bujqësor. Për çdo fermë do të ofrohet një kuti me material ekologjik, në të cilën do të vendosen mbetjet organike. Me pas do të jete Bashkia ajo që do të realizojë transferimin e tyre tek qendrat e kompostimit. Bazuar në sasine e depozituar nga secila fermë, ose grupim fermerësh, do të

Commented [Office9]:

Do të vazhdojmë të mbajmë Taroinën, apo keni propozim për ndonjë pikë tjetër?

Keni dokumenta, ose projekte ekzistuese për këto pike?

kryhet me tej shperndarja e plehut, per te krijuar keshtu nje sherbim sa me cilesor dhe te drejte.